

Hebrew Writers Association in Israel

הכלב "בלק" משל היה...

Author(s): יעקב מדרשי

Source:

Moznaim /

מאזנים

Vol. No. 3/4 / 1973), p. 271 אב-אלול תשלג אוגוסט-ספטמבר

Published by: Hebrew Writers Association in Israel

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/23870948>

Accessed: 22-04-2018 09:18 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Hebrew Writers Association in Israel is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Moznaim* / מאזנים.

JSTOR

<http://www.jstor.org>

יעקב מדרשי

הכלב "בלק" משל היה ...

מר א"י ברור במאמרו "מה טמון בכלב?" (מאזנים, 3, כרך ל"ו) האריך בדברים על ארחם ורבעם של כלבים, בארץ-ישראל, בגליל-ציה ובטורקיה, אפילו יתר על המידה הדרושה לביורו של הנושא המסויים, והוא – ה"כלב המשוגע" אשר ב"תמול שלשום" של ש"י עגנון. כוונתו של מר ברור ודאי טובה היתה, אלא, שטעה בסוגיה זו מחמת חוסר ידיעה. תוך כדי כך נגע מחבר המאמר בריאליזם אשר בכתבי עגנון, והרי כליכמה שמרבים לכתוב על כך, מתברר שהנסתר אצל עגנון עולה פייכמה על הנגלה.

אנסה להבהיר כאן את חוסר הממשיות של הכלב "בלק" שב"תמול שלשום", שלפי עניות-דעתי "לא היה אלא משל". כמי שמכיר את הנושא היה לאשורו, מתוך הסתכלות ומגע קרוב עם בעלי-חיים, שעסקתי בגידולם וטיפוחם במשך שנים רבות. אביא כאן תחילה את הקטעים מתוך "תמול שלשום", כלשונם וכדיוקם רק ללא חזרות כמינהגו של עגנון, כדי שההוכחות שלי תהיינה מקבילות למקור.

"נטל יצחק מכחול אחד ממכחוליו, לא היה ידע אם מבקש לאיים על הכלב, או אם מבקש לקנח אותו בעורו... נפשטה זרועו של יצחק וידו התחילה מרתחת. פשט את מכחולו כלפי הכלב, ואף הכלב פשט עצמו כלפי יצחק. החליק יצחק את עורו של הכלב, כלבלר שמחליק את הנניר קודם כתיבה... וכתב עליו... בכתובה תמה אותיות – "כלב"... לא נסתפג המכחול, עד שהיה כתוב על עורו של הכלב – "כלב משוגע"...

"שכב לו (הכלב) בעפר חורו, והיה מרגיש בבשרו מקצת מאותו חילחול מתוך בוזן שמכה מגלידה... נסתמרו שערותיו של הכלב, ואפילו אותו ששיבץ בהן הצובע, שתי תיבות שאין כדאי להזכירן... איבריו (של הכלב) העלו חלודה וכל גופו העלה סירחון, ואף שערתיו החליאו, חוץ מאותן שתי תיבות שכתב עליהן האומן. שעמדו בעיניו והיו מבהיקות בשלל צבעיהן, שיצחק צבע אומן היה וסממניו אינם מתמקקים... ולאיה מרחץ גמר אומר בלבו לילך (הכלב), למרחץ שבבתי אוריין-שטיין... חילקו הכלבים ביניהם את השכונות... והניחו את בתי אוריין-שטיין בלא שלטון"...

כל מי שמצוי אצל בעלי-חיים יודע היטב, כי סימון בצבע על עורם השעיר מן הגמנע הוא.

עם מגעו של צבע-שמן סמיך ודביק, הופכות מיד השערות לדיבלולים דביקים, כמי שמורה זפת על שערות ראשו של אדם. אי-אפשר בשום פנים ואופן, לציין אותיות על עורו השעיר של כלב, וכל-שכן לקרוא אותו כעבור שבועות וחודשים. ביתוד אצל כלבי-חוצות הנזכר באש-פתות, וכפי שמתארו עגנון לן במחילה של עפר סמוך לכתובה על גבו – כשפרוותו מדובלת, ושערותיו סומרות כולן לרבות אלה המרוחות בצבע-שמן דביק. כיצד הסתדרו השערות לאחר זה, כדי קריאת הכתוב עליהן, בריבזמן שהן מעופרות ומוזהמות, עד שנוקק "בלק" למרחץ, והוא תר וחיפש אחריו בכל חצות ירושלים? ... כיצד מטביעים בבעלי חיים כתובת וסימן של קבע?

בשנים עברו, היו הבדווים בסביבות באר-שבע, מסמנים את גמליהם כל אחד בסימן מיוחד, על ידי חותם ברזל מלוכלך באש שצרב עמוק בעורם של הגמלים, וסימון זה התקיים שנים מיספר. בימי מלחמת העולם השנייה, פרצה מגיפה בסוסים, פרדים וחמורים. לאחר זריקות החיסון שעשו נגד המחלה, סימנו את הבהמות בחותם מלוכלך באש. את הפרות הגועיות אשר במשקי היהודים, מסמנים בטבלת מתכת ממוס-פרת שמחברים לאוזן של העגלות לאחר לידתן, על-ידי צבת מיוחדת העשויה לכך.

נניח לו לעגנון בעניינו של הכלב "בלק", וכי מה-איכפת לנו אם גם זה "משל היה", יצור דמיונו הפורה של המספר הגדול? שריו ומחול לו לעגנון, אם לא היה בקיא באורח חיייהם של כלבים, די לו שהכיר את בני-האדם. לא עגנון, לא אבותיו ולא אבות אבותיו, ודאי לא עמדו מימיהם בד' אמות של כלבים. ("שאסור לאדם מישראל לגדלם בתוך ביתו", – לפי חז"ל!) מה שאינו כן לגבי סופרים רוסיים, כמו – אנטון צ'יכוב או אלכסנדר קופרין, שהכירו את הכלבים והפליאו לספר עליהם.

כלב כ"בלק" שהיה מעין "פילוסופוס", שהירהר על סדרי העולם והליכותיו, וחקר ודרש על אורח חיי היהודים ונכרים בעיר הקדוש, שום רו וסוד לא נסתר מעיניו החדות, למרות רעבונו המתמיד ושיפעת הצרות היסטוריים שרדו עליו – כלום יתכן שלא היה מראשיתו ועד אחריתו, יציר דימיון של יוצרו האנוני?

יעקב מדרשי